

Media & Telecommunications NewsLetter

14 August – 10 September 2017

Україна, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 9/2, оф. 67,
тел. (044) 500 79 71 www.jurimex.ua, www.jurblog.com.ua

ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ УКРАЇНИ ЗАРЕЄСТРОВАНО П'ЯТЬ ПРОЕКТІВ ЗАКОНУ ЩОДО КОЛЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ

І. Верховною Радою України зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо діяльності організацій колективного управління» № [7014-1](#) від 17.08.2017, що є альтернативним до проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» щодо діяльності організацій колективного управління» № 7014 від 01.08.2017, правовий аналіз якого надавався в нашому огляді від [01-13 серпня 2017 року](#).

Законопроект передбачає **реформування системи колективного управління майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав з метою підвищення розмірів та загальних сум зборів авторської винагороди.**

Організацією колективного управління (далі – ОКУ) згідно з цим законопроектом є **юридична особа**, яка діє виключно з метою збору, розподілу та виплати **колективної винагороди**, та яка відповідає таким вимогам: а) засновниками та/або особами, з яких складаються вищі органи управління, є **правовласники**; б) **не має на меті отримання прибутку**. При цьому ОКУ, що управляє правами суб'єктів авторського права, має бути заснована в організаційно-правовій формі **громадської організації**, тоді як для управління правами суб'єктів суміжних прав – у формі **громадської спілки**, а суміщення двох функцій – з управління авторськими та з управління суміжними правами – в одній організації забороняється. Розпочинає свою діяльність така ОКУ після запису про її облік у Реєстрі організацій колективного управління України.

Аналогічно до основного законопроекту за альтернативним **правовласники, які уклали договір з ОКУ, позбавляються права самостійно укладати ліцензійні договори** або в інший спосіб надавати дозвіл на використання об'єктів свого авторського права та/або суміжних прав.

Розширений збір колективної винагороди щодо авторського права на публічне

виконання музичних творів, авторського права на публічне сповіщення музичних творів, авторського права на репрографічне відтворення творів і авторського права слідування здійснюється **виключно однією ОКУ** незалежно від кількості ОКУ, статут яких визначає право здійснювати діяльність щодо відповідного виду прав. **Обов'язковий збір** щодо визначених способів використання прав, ОКУ отримує право здійснювати після внесення запису до Реєстру для кожного такого способу використання прав, а стосовно права на отримання винагороди щодо аудіовізуальних творів та об'єктів суміжних прав при їх ретрансляції (сповіщенні) в багатоканальних телемережах здійснює та сама ОКУ, яка визначена для розширеного збору колективної винагороди. Суб'єкти авторських та суміжних прав **не можуть обмежити дії ОКУ з обов'язкового збору**. Крім того, **ОКУ самостійно визначають тарифи для користувачів для збору колективної винагороди та оприлюднюють на своїх веб-сайтах**.

Закріплюється, що ОКУ не рідше одного разу на рік має надавати правовласникові інформацію про суми нарахованої винагороди, суми, що були виплачені цьому правовласнику, період використання репертуару, суми відрахувань колективного збору та щодо інших цілей та суми нарахованої, але не виплаченої винагороди.

Законопроект № [7014-1](#) від 17 серпня 2017 року також містить положення, які забезпечать поступовий перехід до контролю у сфері діяльності ДО “УААСП” шляхом переходу його прав та обов'язків до новоствореної організації- правонаступника **ромадської організації “Організація колективного управління “Українське агентство з авторських та суміжних прав”**.

Ц. По-друге, проект Закону України «Про колективне управління майновими авторськими та суміжними правами» № [7029](#) від 17.08.2017 націлено на врегулювання функціонування системи колективного управління майновими правами, в тому числі шляхом усунення неоднозначності правового статусу організацій колективного управління, запровадження стандартів Європейського співтовариства щодо прозорості, підзвітності та управління (governance, transparency, accountability) у цій сфері; впровадження інститутів медіації та реалізації інших запропонованих законодавчих новацій.

ОКУ визначається зареєстрованим **громадським об'єднанням** зі статусом юридичної особи, що **не має на меті отримання прибутку**, утворюється на засадах добровільності та спільності інтересів і здійснює управління майновими авторськими або суміжними правами на колективній основі.

Статтю 7 законопроекту визначається вичерпний перелік сфер колективного управління, за якими здійснюється **розширене колективне управління**. **Обов'язкове колективне управління** майновими авторськими та суміжними правами здійснюється у таких сферах: право слідування щодо творів образотворчого мистецтва; репрографічне відтворення творів та їх частин (уривків); відтворення в домашніх умовах і в особистих цілях творів, виконань, зафіксованих у фонограмах, відеограмах, їх примірниках, а також аудіовізуальних творів та їх примірників. **Добровільне колективне управління** майновими авторськими та суміжними правами здійснюється у будь-яких сферах, окрім визначених для обов'язкового управління. Критикується серед опонентів законопроекту поєднання декількох сфер управління у діяльності однієї ОКУ, передбачене частиною шостою статті 7 цього проекту Закону.

Обов'язкове колективне управління мають право здійснювати виключно уповноважені у відповідних сферах ОКУ. Розширене колективне управління майновими правами також має право здійснювати уповноважена ОКУ, одночасно одна ОКУ може бути уповноваженою на здійснення розширеного управління у декількох сферах стосовно декількох категорій правовласників. Добровільне ж колективне управління здійснюється не визначеною як уповноваженою ОКУ лише щодо тих об'єктів авторських та (або) суміжних прав, що належать до її каталогу.

Згідно з Прикінцевими та перехідними положеннями протягом трьох років з дня

набрання чинності Законом функції уповноваженої організації виконує Державна організація «Українське агентство з авторських і суміжних прав» (ДО УААСП), яка є постійним і повноважним членом CISAC, прописується графік заходів із роздержавлення ДО УААСП.

Натомість всі раніше видані свідоцтва про облік ОКУ та про уповноваження організацій **втрачають чинність** через шість місяців з дня набрання Законом чинності, а такі організації мають привести свою діяльність, організаційну форму та статутні документи у відповідність з вимогами Закону.

Окрему увагу слід звернути на абзац третьої частини шостої статті 16 законопроекту, згідно з якою закріплюється **звільнення користувача від обов'язку надання ОКУ звітів** про використання відповідних творів, виконань, програм мовлення, фонограм (відеограм) тощо при досягненні домовленостей з цією організацією, за умов, якщо ОКУ візьме на себе відповідальність за здійснення справедливого розподілу зібраної винагороди.

Врешті норма про винагороду за управління, що не повинна перевищувати обґрунтовані витрати на управління правами, себто без жодної прив'язки до конкретного механізму її визначення або визначеної верхньої межі, виглядає більш ніж проблематичною.

III. Альтернативний до вищенаведеного проект Закону № [7029-1](#) від 05 вересня 2017 року також встановлює сфери добровільного (договірного), розширеного та обов'язкового колективного управління. При цьому розширене управління для кожного окремого способу використання здійснюється виключно однією ОКУ, а одна ОКУ може здійснювати розширене колективне управління для більш ніж одного зі способів використання.

Так само закріплюються контрверсійна норма щодо неможливості самостійно укладати ліцензійні договори або в інший спосіб надавати дозвіл на використання для правовласників, які уклали договір з ОКУ.

Встановлюється обов'язок організацій колективного управління інформувати громадськість та правовласників про свою діяльність. Встановлюються процедури розгляду претензій, урегулювання спорів та медіації.

У Прикінцевих та перехідних положеннях встановлюються графік заходів із **припинення діяльності ДО УААСП та створення на її базі громадської організації «Організація колективного управління «Українське агентство з авторських та суміжних прав»**.

IV. 17 серпня 2017 року також зареєстровано проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування організацій колективного управління № [7030](#), яким уточнено правовий статус ОКУ як **неприбуткових організацій**, з урахуванням специфічної мети їх діяльності. Разом з тим, оскільки ОКУ є податковими агентами суб'єктів авторського права та суміжних прав – фізичних осіб, законопроектом передбачено **виключення ОКУ з переліку неприбуткових організацій, виплати яких не включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку на доходи фізичних осіб.**

НАБРАЛА ЧИННОСТІ УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ, ЯКОЮ ПЕРЕДБАЧЕНО НОВЕЛИ У ОХОРОНІ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

З 01 вересня 2017 року набрала чинності [Угода про асоціацію](#) між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами (далі – Угода про асоціацію, Угода), згоду на обов'язковість якої надано Верховною Радою України шляхом ухвалення ЗУ [«Про ратифікацію Угоди про асоціацію...»](#).

На сьогодні актуальним залишається питання можливості застосування Угоди про

асоціацію без її належної імплементації. Позиція державних органів, висловлена у [листах](#) у відповідь на запити, лише цитує статтю 19 ЗУ «Про міжнародні договори України» та констатує, що згідно з частиною другою статті 486 Угоди про асоціацію Угода набирає чинності з 01 вересня 2017 року. Контroversійним, тим не менш, залишається значення формулювання «набирає чинності», оскільки це може означати як момент, з якого вона фактично може застосовуватися, так і взяття на себе зобов'язань з імплементації.

Не менш важливою проблемою вважаємо адаптацію термінології до національного законодавства України, оскільки дослівний переклад таких слів, як «анулювання [торговельних марок]» або «визнані [географічні зазначення], може мати полісемантичні інтерпретації в залежності від контексту, а тому законодавство України має бути приведено у відповідність з нормами Угоди. Врешті, положення на кшталт «держава забезпечує» чи «держава гарантує» можна трактувати як покладені на держав-членів зобов'язання із забезпечення передбачених Угодою гарантій, а останні найефективніше впровадити шляхом усунення розбіжностей та імплементації відповідних норм у закони України.

Першою новелою у сфері інтелектуальної власності в Угоді є приналежність **виключних майнових прав на комп'ютерну програму**, створену найманим працівником на виконання трудових обов'язків або відповідно до вказівок роботодавця, виключно **роботодавцеві** (частина четверта статті 181). Якщо раніше такі правомочності ділили між собою роботодавець і автор, то відтепер, якщо контрактом не будуть передбачені інші умови, компанії з великим штатом програмістів не муситимуть укладати договір про передання виключних майнових прав з кожним із них та доказувати у суді зв'язок конкретної розробки з робочим завданням.

Віднині **анулювання торговельної марки** (знака для товарів і послуг) можливо у разі **безперервного п'ятирічного невикористання** такої ТМ з моменту її реєстрації (стаття 198), тоді як ЗУ «[Про охорону прав на знаки для товарів і послуг](#)» для звернення до суду з заявою про дострокове припинення дії свідоцтва встановлював 3-річний строк, протягом якого ТМ не було введено у використання на відповідній території (частина четверта статті 18).

Інше нововведення стосується **промислових зразків**. Так, згідно з частиною першою статті 214 Угоди про асоціацію термін дії охорони після реєстрації становить **п'ять років**, після чого охорона *поновлюється* на один або більше 5-річних періодів. Загальний строк охорони промислових зразків не може перевищувати **25 років** з дати подання заявки. Це цілком нова для українського законодавства норма, адже у ЗУ «Про охорону прав на промислові зразки» закріплено **десятирічний строк** дії патенту від дати подання заявки, а також передбачалася можливість його *подовження* не більше ніж на п'ять років (пункт 2 частини п'ятої статті 5).

Крім того, згідно з частиною другою статті 214 охорону в Україні та відповідній державі ЄС отримують **незаресстровані промислові зразки** – протягом щонайменше трьох років з дати доведення до загального відома.

Термін дії патенту на **лікарські засоби та продукти захисту рослин** на п'ять років скорочено порівняно з дією звичайного патенту (частина друга статті 220). Лікарські засоби, щодо яких були проведені педіатричні дослідження, охороняються на шість місяців довше встановленого терміну дії патенту на інші лікарські засоби.

Відтепер окремо визначено термін охорони **фотографій**, які є оригінальними – протягом життя автора та 70 років після його смерті, аналогічно до терміну охорони літературного та художнього твору (статті 162, 167). Виділено також строк таких об'єктів, як **критичні та наукові публікації** творів, які стали загальним надбанням – 30 років від дати, коли твір був уперше правомірно опублікований (стаття 166).

Ці та інші новели акумульовано у главі 9 [Угоди про асоціацію](#).

Інтернет-суд Ханчжоу 18 серпня 2017 року розглянув [першу справу](#) про порушення авторських прав, сторонами у якій були онлайн автор та веб-компанія. Судовий розгляд тривав 20 хвилин, а сторони були залучені до судового процесу через відео-чат за посередництвом своїх комп'ютерів.

Діяльність суду буде сфокусовано на розгляді, зокрема, порушень авторських прав в мережі Інтернет та спорів, пов'язаних з шахрайством в онлайн торгівлі.

«Інтернет-суд долає географічні межі та значно заощаджує час традиційних слухань», - [стверджує](#) віце-президент суду. У деяких країнах онлайн портали, що виступають медіумом у владнанні правових диспутів, вже існують. Втім онлайн трансляція судових засідань критикується юристами з прав людини, які виступають на захист людей, які воліють захистити свої персональні дані.

СОЦІАЛЬНА МЕРЕЖА FACEBOOK ЗАЯВИЛА СВОЇ ПРАВА НА ДОМЕН FACEBOOK.RU

Facebook, Inc., власник соціальної мережі facebook, написав претензію з вимогою передати право власності на домен facebook.ru, який наразі належить російській платіжній системі «Золота корона», повідомляє [інформаційне джерело](#).

Аргументувала американська компанія свою позицію тим, що виключні майнові права на торговельну марку facebook у різноманітних написаннях належать Facebook, Inc., а тому використання схожого до ступеня змішування знака є оманливим щодо послуги та особи, яка такі послуги надає. Facebook, Inc. вимагає припинити використання доменного імені, передати його власникові торговельної марки безоплатно до 30 вересня 2017 року.

Теперішній власник доменного імені відповів, що здобув права на домен facebook.ru у 2005 році і що раніше не отримував претензій від компанії facebook. Оскільки на цю дату торговельна марка не була зареєстрована у Російській Федерації та знак міг не бути добре відомим серед російського населення, можливе звернення сторін до суду з метою владнання спору.

ЮНЕСКО ІНІЦЮВАЛИ ПРОЕКТ ІЗ ВИЗНАЧЕННЯ ІНДИКАТОРІВ УНІВЕРСАЛЬНОСТІ ІНТЕРНЕТУ

Організація об'єднаних націй з питань освіти, науки і культури (далі – UNESCO) запровадила інклюзивний глобальний консультаційний процес задля вдосконалення інструментів Інтернету в кожній країні, [повідомляється](#) Нацрадою з питань телебачення та радіомовлення.

Долучитися до [проекту онлайн консультацій](#) пропонують працівникам урядових та міжурядових організацій, громадських об'єднань, учасникам приватного сектору, технічній спільноті, журналістам та всім небайдужим. В результаті проекту буде створено систему кількісних та якісних індикаторів, спрямованих на допомогу у здійсненні оцінки національних інтернет-середовищ та популяризацію цінностей, пов'язані з універсальністю Інтернету. Гендерні питання та інтереси дітей і молоді стоять у центрі уваги організаторів.

Прийняти участь у першому етапі онлайн-консультацій можна заповнивши до 31 жовтня 2017 року опитувальник за [посиланням](#).

*Підготувала
молодший юрист Juritex Анастасія Ситницька*